

Пољопривредне
саветодавне и
стручне службе
Републике Србије

The Republic of Serbia
Ministry of Agriculture,
forestry and water management

Република Србија
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача за територију Републике Србије без АП Војводине

Модул 1: Повртарство у заштићеним просторима:
Технологија и економија

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Др Дарио Данојевић научни саветник

Хидропонски системи и супстрати за узгој поврћа

www.ifvcns.rs

www.nsseme.com

dario.danojevic@ifvcns.ns.ac.rs

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

СУПСТРАТИ

УЛОГА СУПСТРАТА

- Обезбеђује механичку стабилност биљке
- Омогућава задржавање воде и хранљивих материја
- Утиче на развој корена

Бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Типови супстрата

- Органски
- Тресетни супстрати: најчешћи у производњи расада, (црни, бели), забрана
- Кокосово влакно: еколошки прихватљиво
- Минерални
- Перлит: лаган и пропусан
- Вермикулит: добро задржава воду
- Камена вуна: проблем одлагање

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Карактеристике супстрата

- рН: оптимално 5.5–6.5
- Капацитет воде: колико задржава влагу
- Порозност: доступност кисеоника
- Стабилност и трајност

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Избор супстрата

- Зависи од врсте биљке
- Зависи од система (нпр. NFT често без супстрата)
- Цена и доступност
- Могућност поновне употребе

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Увод у хидропонију

- Хидропонија је технологија узгоја биљака без земљишта
- Биљке се гаје у воденом раствору са раствореним хранивима
- Омогућава потпуну контролу исхране биљака
- Примена у заштићеном простору (првенствено)

Значај у савременој пољопривреди

- Омогућава производњу током целе године
- Смањује зависност од квалитета земљишта
- Ефикасније коришћење воде (до 90% мање)
- Растућа примена у урбаној пољопривреди

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Предности и мане

- Предности: висок принос, бржи раст
- Боља контрола болести и штеточина
- Мане: високи иницијални трошкови
- Захтева стручно знање и сталан надзор

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача

Основни елементи система

- Резервоар: складишти хранљиви раствор
- Пумпе: обезбеђују циркулацију раствора
- Канали/корита: носе биљке
- Сензори: мере рН, ЕС, температуру
- Контролни системи (аутоматизација)

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Типови хидропонских система

- NFT: танак слој раствора у каналима
- DFT: дубљи слој раствора
- DWC: биљке у стајаћем раствору
- Избор система зависи од врсте и услова

Истраживања и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

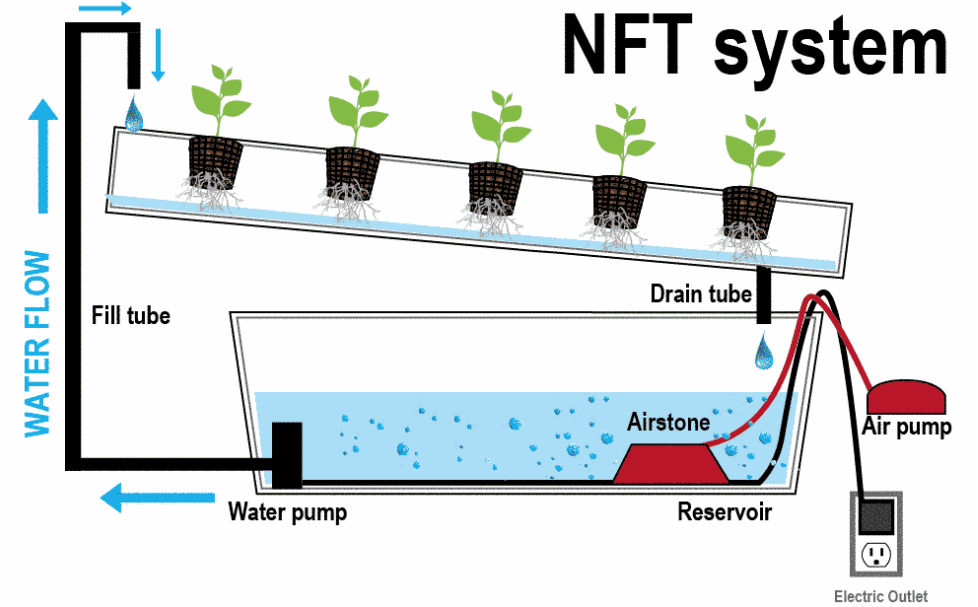

NFT систем (Nutrient Film Technique)

- Раствор тече у танком слоју (film)
- Корен делимично у раствору, делимично у ваздуху
- Потребан константан проток
- Често коришћен за салате

Предности и мане NFT

- Предности: добра оксигенација корена
  - Мала потрошња воде и хранљивих материја
  - Мане: осетљивост на кварове (пумпа, струја)
  - Брзо сушење корена у случају прекида
- Салата и зачинско биље

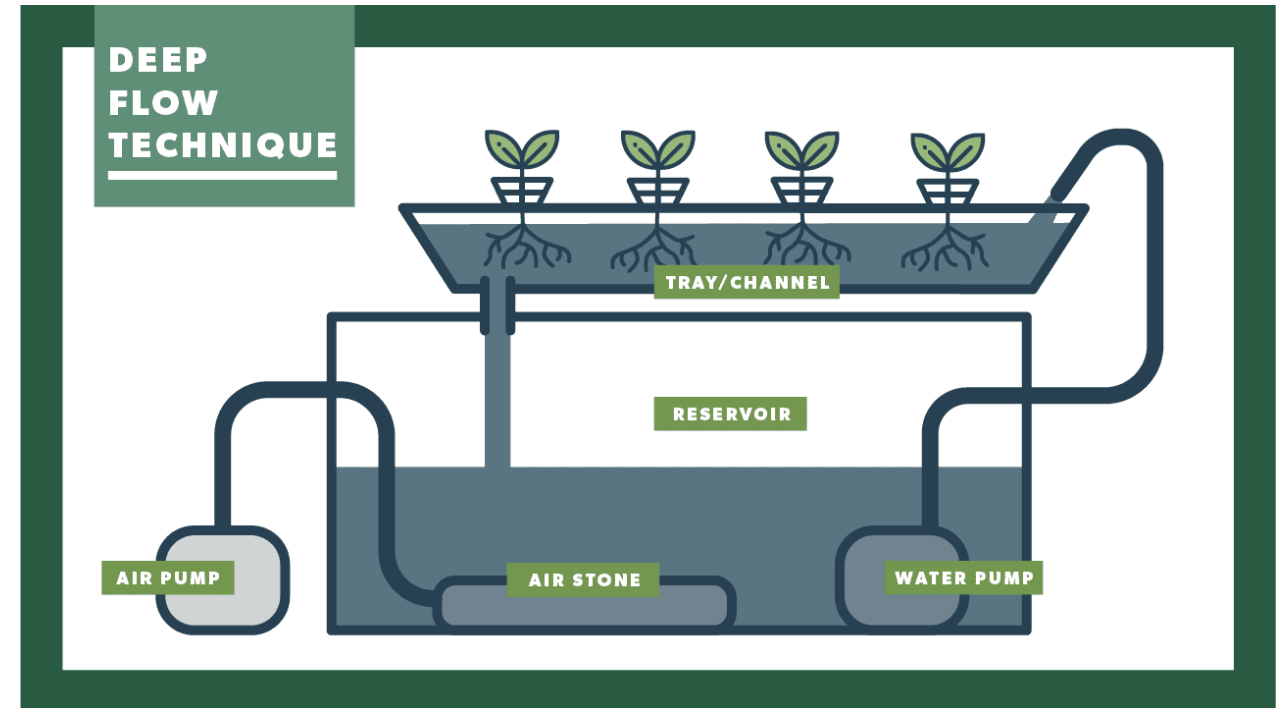

DFT систем (Deep Flow Technique)

- Дубина раствора већа него код NFT
- Корен стално у контакту са раствором
- Мање зависан од континуалног протока вода спорије циркулише него код NFT
- погодан за салату, јагоде

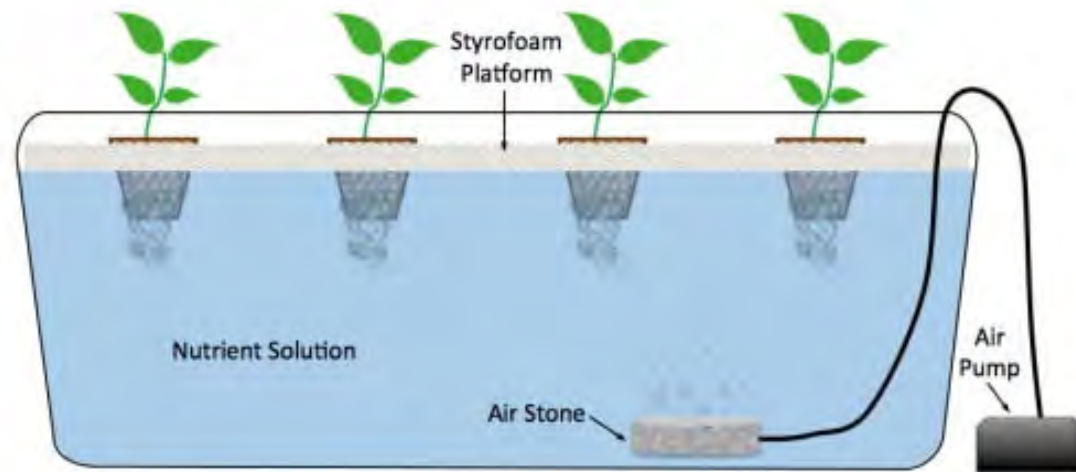
Предности и мане DFT

- Предности: већа стабилност система
- Већа толерантност на грешке у управљању
- Мане: потребна додатна аерација
- Већа потрошња воде

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

DWC систем (Deep Water Culture)

- Биљке се налазе у плутајућим носачима
- Корен потпуно потопљен у раствор
- Аерација помоћу компресора (кисеоник)
- Једноставан за постављање

Предности и мане DWC

- Предности: нижа цена, лако одржавање, лако за почетнике
- Брз раст биљака
- Мане: зависност од аерације
- Ризик од труљења корена

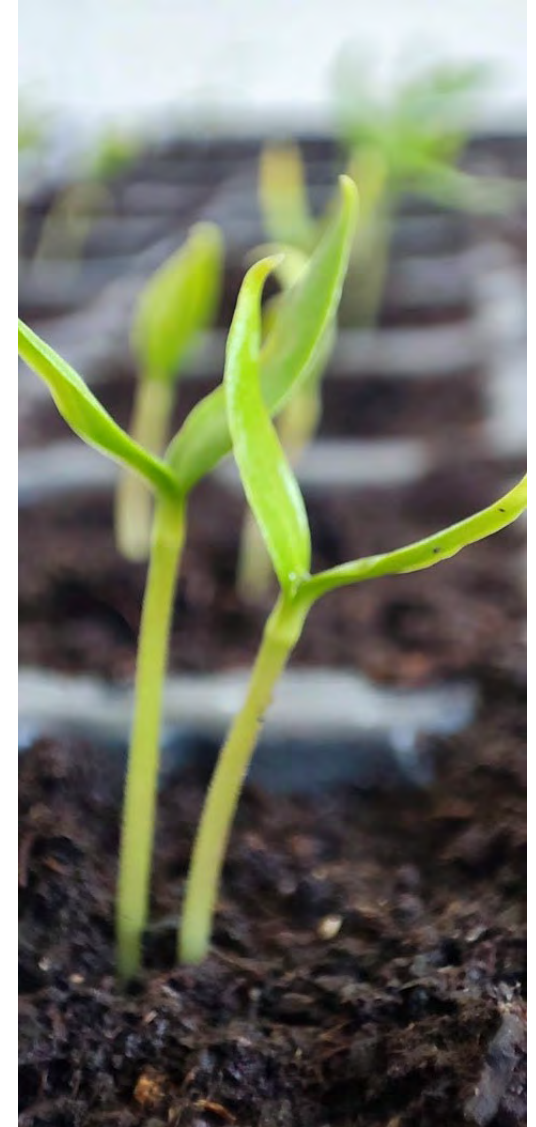

Обука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Практични савети за саветодавце

- Редовно мерење рН и ЕС
- Контрола температуре раствора
- Дезинфекција система

Превентивне мере

бука и усавршавање пољопривредних саветодаваца
и пољопривредних произвођача

Хвала

НА ПАЖЊИ

www.ifvcns.rs

www.nsseme.com

dario.danojevic@ifvcns.ns.ac.rs

